

PAR PROGRAMMATŪRAS UN DATU ATKĀRTOTAS IZMANTOŠANAS VEICINĀŠANU

21.01.2026.

MĒRĶI

- Nodrošināt privātā sektora tiesisku iespēju valsts pārvaldes un pašvaldību radītā programmatūras koda (ieskaitot MI modeļus) atkārotai izmantošanai.
- Nodrošināt piekļuvi labi uzturētam programmatūras kodam.
- Nodrošināt piekļuvi atvērtiem datiem un aizsargātiem datiem, balstoties uz konkrētiem licencēšanas noteikumiem.
- Veicināt daudzām organizācijām piemērota programmatūras koda veidošanu un atkārtotu izmantošanu.
- Veicināt Latvijas uzņēmumu eksportspēju.

Ieguvumi valsts pārvaldes un pašvaldībām

Konkurences veicināšana un piegādātāju neatkarība

- palielina konkurenci publiskajos iepirkumos;
- mazina atkarību no viena piegādātāja (vendor lock-in);
- nodrošina, ka potenciālie piegādātāji var iepazīties ar esošo kodu pirms piedāvājuma iesniegšanas.

Samazina izstrādes izmaksas:

- ir palielināta konkurence, jo piegādātājiem, kas nav bijuši iesaistīti sistēmu izstrādē palielinās iespēja iesniegt piedāvājumu;
- ir mazināti izstrādes riski, ko piegādātāji ieceno piedāvājuma cenā;
- piegādātāji precīzāk var novērtēt darbu apjomu, kas samazina piedāvājuma cenu;
- tiek iesniegti kvalitatīvāki un salīdzināmi piedāvājumi;
- ir pieejami jau gatavi labi uzturēti atvērtā koda elementi;
- Ir pieejami koplietošanas risinājumi.

Atkārtoti izmantojams kods kā izmaksu optimizācijas instruments

Atvērtā koda licencēšana ļauj:

- atkārtoti izmantot jau radītu un labi uzturētu programmatūras kodu;
- izvairīties no dublējošām investīcijām vienas un tās pašas funkcionalitātes izstrādē dažādās iestādēs;
- Ātrāk ieviest jaunus risinājumus, veidojot tos uz jau radītām komponentēm un moduļiem.

Rezultātā:

- samazinās kopējās izstrādes un uzturēšanas izmaksas,
- uzlabojas kvalitāte, jo kods tiek izmantots un testēts plašākā kontekstā,
- valsts pārvalde pāriet no individuāliem risinājumiem uz koplietojamu digitālo infrastruktūru.

Ietekme uz Latvijas uzņēmumu eksportspēju

Latvijas uzņēmumiem ir pieejamas publiskajā sektorā radītas, labi uzturētas, atbilstoši licencētas atvērtā koda komponentes savu produktu veidošanai:

- Tiek samazinātas produkta radīšanas izmaksas;
- Palielināts produkta radīšanas ātrums;
- Iespēja koncentrēt ierobežotos darbinieku resursus uz pievienoto vērtību, nevis pamata funkcionalitāšu veidošanu;
- palielina Latvijas uzņēmumu konkurētspēju starptautiskajos tirgos;
- nostiprina Latviju kā atvērtu un sadarbībā balstītu digitālo risinājumu izcelsmes valsti.

Nākamie soļi

1) Memoranda parakstīšana

2) Ekspertu darbs:

- vienotus koda dokumentācijas kritēriju noteikšana (atbildīgais LATA, sadarbībā ar memoranda parakstītājiem);
- Rekomendāciju sagatavošana, kā licencēt programmatūru, kas ietver citus licencētus programmatūras elementus (atbildīgais LATA, sadarbībā ar memoranda parakstītājiem)
- Sadarbībā ar Aizsardzības ministriju kritēriju noteikšana koda publiskošanas ierobežojumiem (atbildīgais – LATA vai AiM, sadarbībā ar memoranda parakstītājiem, iesaistot AiM).

3) Valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību programmatūras koda repozitorija izveide (atbildīgais VARAM)

4) Nacionālā atvērtā koda repozitorija izveide (atbildīgais – LATA, sadarbībā ar memoranda parakstītājiem)

5) Nacionālā koda repozitorija integrācija ar <https://interoperable-europe.ec.europa.eu/> (atbildīgais LATA, sadarbībā ar nacionālā koda repozitorija izveides atbalstītājiem)

Nācionālā koda repozitorija darbības principi

Federēts atvērtā koda katalogs - vienota platforma, kas indeksē un padara centralizēti pieejamu repozitorijos publicēto atvērtā koda programmatūru:

- Nav centralizēta infrastruktūra - iestādes saglabā savus esošos rīkus (GitHub, GitLab)
- Automātiska indeksācija - "crawler" tehnoloģija apkopo metadatus
- Starptautiski standarts - publiccode.yml metadatu formāts
- Minimālas izmaksas - balstīts uz atvērto kodu no Itālijas/Francijas

Nācionālā koda repozitorija darbības principi

Dokuments	Prasība
MK noteikumi Nr. 367	Prioritāte atvērtā koda risinājumiem valsts IS izstrādē
Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021-2027	"Atkalizmantošana un atvērtais kods" kā pamatprincips
Interoperable Europe Act	ES dalībvalstīm jādalās ar sadarbības risinājumiem
ES OSS Katalogs (2025)	Latvija riskē palikt izolēta bez nacionālā repozitorija

JAUTĀJUMI